

meg; hanem — tudunkkal — Belgiumban a helyszínen tanulmányozta a kérdést s olvasmányait saját tapasztalatával egészítette ki.

Szükséges azonban e kis munkának egy-két fogyatékoságára is rámutatni. Ilyen az, hogy há alaposan végigtanulmányozzuk is ez értekezést, mégsem látjuk teljes egészében kibontakozni Decroly pedagógiai „rendszerét“, amit a cím ígér. Vagyis nem látjuk a részeknek azt a szerves összeilleszkedését, amely elengedhetetlen, ha rendszerről beszélünk. Vagy rosszul értelmezte tehát a szerző Decrolyt, ami nem valószínű, hiszen mindent megtett, hogy a belga pedagógus szétszórt műveit „rendszeres“ keretbe foglalja, vagy pedig Decrolynak nincs pedagógiai rendszere, ami valószínűbb, mert ha lenne, saját maga szedte volna rendszerbe tanításait, és nem kellene azt másnak megkísérletnie. Az értekezés címe tehát nem egészen szerencsés.

Nélkülözzük azonkívül a Decroly-rendszer magyarországi vonatkozásait, hogy kik mit valósítottak meg eljárásából nálunk (pl. Nemesné Családi Iskolája jó néhány gondolatot tettere váltott és egyéb elszigetelt kísérletezések is akadnak). A magyar Decroly-irodalom is hiányzik (a Néptanítók Lapja 1928-i évfolyamában például több folytatásban jelent meg Decrolynak egy cikke. *A globális módszerről* címmel).

Mindent egybevetve, kár, hogy ez a tanulmány kis példányszáma miatt nem került könyvtári forgalomba és még az igazán érdeklődők is csak nehezen férhetnek hozzá. Szélesebb körben elterjedve nagyban hozzájárulhatna nálunk az eléggé ismeretlen Decroly-módszer lényegének megismertetéséhez.

Jankovits Miklós.

Dr. Borbély Andor: Régi térképek a helyismeret szolgálatában. A jászberényi m. kir. áll. József nádor gimnázium 1936/37. évi értesítője, 5—13. l.

Ivánka László és dr. Fehér Ede: A magyar néprajzkutatás nyírségi feladatai. A nagykállói m. kir. áll. Szabolcs vezér gimnázium 1936/37. évi értesítője, 3—8. l.

Németh Pius: A földrajz módszeres tanítása. A Szűz Máriáról nevezett Szent Ferenc-rend esztergomi Szent Antal gimnáziumának 1936/37. évi értesítője, 3—7. l.

Az anyagiak miatt szűkreszabott középiskolai értesítőinkben mindenkor örömmel üdvözljük a pedagógiai értekezéseket. Ezt tesszük most is, amikor a címben jelzett három rövid tanulmányra hívjuk fel a figyelmet. Mind a három a föld- és néprajznak egy-egy korszerű kérdéséről szól.

Az első tanulmány bevezető soraiban a térképek alkalmazásának fontosságát emeli ki, majd ismerteti a Jászságra vonatkozó fontosabb XVIII. századbeli katonai és polgári térképeket. Az előbbieket a bécsi katonai levéltárakban csak az utolsó évtizedekben váltak hozzáférhetővé. Köztük legismertebb Mikóvinny Sámuel munkája. Ezt, valamint Bedekovich Lőrinc polgári térképét véve alapul, a szerző igyekszik Jászberénynek és közvetlen környékének XVIII. századbeli képét megrajzolni. Követett módszerét és eredményeit a honismeretetés

tanításában fel lehet használni s éppen ezért ajánljuk ezen a helyen is a földrajztanárok figyelmébe.

Az újabbskori kutatások egyre jobban rávilágítottak a föld és az ember kölcsönhatására. Másrészt meg a nemzet sorsán javítani akarás azt mutatja, hogy a multon kívül a jelen állapotok ismerete is elengedhetetlen. Ez a kettes körülmény élénk mozgalmat teremtett a föld- és néprajz körében s a két tudományt közelebb hozta egymáshoz. Ilyen irányú törekvés jellemzi a kállói gimnázium két tanárának fáradozását is. Vezérszószerűen sorra veszik, hogy a Nyírség népének szellemi és anyagi életnyilvánulásában mi az, amit érdemes lenne külön, részleges kutatás tárgyává tenni. Munkájukhoz a pedagógusvilág segítségével kívül a tanulóifjúságot is igénybe óhajtják venni. A munkaközösségnek tehát figyelemreméltó neme s ezért megérdemli, hogy figyelemmel kísérjük.

Mindenfokú kezdő földrajztanításban fontos a kiindulás. A tárgyunk módszertanával foglalkozók ma már egyetértenek abban, hogy csak a szülőföld tanításával kezdődhetik az oktatás. Az esztergomi ferencrendi gimnázium tanára kis tanulmányában azt mutatja be, hogy ezt miért és hogyan teszi. Megérdemli, hogy sorait minél többen olvassák s működő helyükön a kívánalmaknak megfelelő változtatással megvalósítsák. *Karl János.*

Csighy Sándor: A szabadságharc előtti kor pedagógiai törekvései. Bp. 1936.

8-r., 97 l. (A Magyar Királyi Tisza István-Tudományegyetem Pedagógiai Szemináriuma és Pszichológiai Intézete kiadásában.)

A XIX. század második negyede a magyar nevelésügyi irodalom első virágkorának nevezhető. Meglepően gazdag eszmékben és javaslatokban, s a fölvetett kérdések közül nem egy ma is időszerű, sőt máig is megoldatlan még. E korszaknak a folyóiratokban, hírlapokban megjelent termékeit nagy szorgalommal átvárolta a fenti dolgozat szerzője, s ez alig ismert cikkek napfényre tárásával hasznos és érdemes munkát végzett. A kor pedagógiai íróit irányok szerint csoportosítja (pestalozziánusok, a neohumanizmus, a realizmus hívei, Kant követői); ez osztályozást azonban teljes következetességgel végrehajtani természetesen nem lehet. Minthogy az értekezés voltaképpen nézeteket ismertet, jobb lett volna a címben „eszmékről“ vagy hasonlóról szólni törekvések helyett, s a „szabadságharc előtti kor“ megjelölést is pontosabb időmeghatározással fölcserélni. Hálás elismeréssel kell megemlékeznünk *Mitrovics Gyula* professzorral, a debreceni tudományegyetemi pedagógiai szeminárium neves vezetőjéről, amiért tanítványai figyelmét a magyar mult felé irányította. Nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy a magyar tudományosság egyik legfontosabb feladatának mindenkor a hazai értékek számontartásának és értékesítésének kell lennie, mert nemzeti tudománytörténeti öntudat kialakítása nélkül igazi munkafolytonosság és céltudatos haladás el nem képzelhető. Csighy dolgozatában egyébként *Imre Sándor* magvető munkásságának hatását láthatjuk, mint erre bevezetésében a szerző maga ráutal. Az értekezés a magyar neveléstörténeti irodalom kellő ismeretéről tanúskodik; e tekin-